

Gammel furuskog ved Røykjeskålvatnet

Botaniske tilleggsundersøkelser i Breheimen, Oppland fylke

Dag Holtan 2007

Forord

På oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavinga, har undertegnede gjort botaniske feltundersøkelser i Breheimen i noen delområder i Lom og Skjåk kommuner. Formålet har vært å skaffe mer kunnskap om det biologiske mangfoldet, dels også å få bedret avgrensningene med tanke på utvidete utredningsområder og forslag om naturreservat.

Jørn Karlsen ved Fylkesmannen har vært kontaktperson.

Ørskog 12.10.2007

Dag Holtan

Sammendrag

På oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelinga, har undertegnede gjennomført botaniske tilleggsundersøkelser i Breheimen i Lom og Skjåk kommuner. Arbeidet er et supplement til den tidligere utredningen som ble gjort i 2004 (Gaarder m.fl. 2005).

Metode

Områdene som ble undersøkt i 2007 er følgende:

1: Langvasseggje – Vassvendeggje, dvs. området nord for gamle Strynefjellsvei, sør for Strynefjellsveien vest for Grotli og øst for fylkesgrensa mot Sogn og Fjordane. Dette området ble ikke dekket ved undersøkelsene i 2004.

2: Krosshøområdet, dvs. området sør for Dummdalen, vest for Sognefjellsveien, øst for fylkesgrensa og sørøst for Storevatnet. Dette er et område som referansegruppa i Lom og Lom kommune ønsker å utrede nå.

3: Røykjeskålsvatnet vest for Sota sæter. Undersøkelsen her er primært rettet mot å få gode avgrensninger i forhold til forslag om naturreservat.

Resultater

Klima, berggrunn og topografi understreker at de tre delområdene ikke burde være spesielt interessante botanisk sett, men de gir likevel grunnlag for enkelte kvaliteter. Det meste av berggrunnen består av harde og kalkfattige bergarter, med et unntak lengst øst i Dummdalen, hvor et meget smalt belte av skifrige, kalkrike bergarter er lokalisert (Lutro & Tveten 1996). Den nordre delen av undersøkelsesområdet, ved Strynefjellsveien, ligger i klart oseanisk seksjon og mottar noe mer nedbør enn de to andre områdene, som ligger i svakt oseanisk seksjon (Moen 1998). Utpreget rasmarek eller svært bratte fjellmassiv mangler, og dermed mangler også de sjeldne karplantene som er bundet til ustabil mark.

Området ved Strynefjellsvegen har en artsfattig og triviell fjellflora, uten funn av sjeldne, rødlistede eller spesielt kravfulle arter for øvrig, og det ble ikke avgrenset lokalitet her f.eks. etter metodikken i DN-håndboka.

Ved Røykjeskålsvatnet er de biologiske verdiene allerede godt dokumenterte (Gaarder m.fl. 2005). Selv om det ikke ble gjort nye funn av rødlistearter i 2007, er nå området godt avgrenset med tanke på biologiske verdier i forhold til forslaget om naturreservat (all furuskog har stor biologisk verdi).

Ved Krosshøområdet ble det avgrenset en lokalitet med etter måten rik fjellflora, bl.a. med rødlistearter i lavere kategori som brudespore, issolleie og marinøkkel, for øvrig også noe reinrose og annet.

Lokalitetene

Langvasseggje - Vassvendeggje

Høyde over havet:	1100-1155 m o.h.
Hovednaturtype:	Fjell
Naturtype:	Ikke naturtype etter DN-håndboka
Prioritet:	Ikke prioritert etter DN-håndboka
Mulige trusler:	Ingen kjente
Undersøkt/kilder:	19.07 og 14.08.2007, DH

Områdebeskrivelse

Generelt: Stort fjellområde på nordsida av gamle Strynefjellsvei. Topografisk er landskapet mer avdempet mot øst og brattere og villere mot vest, og på den måten representativt for overgangen mellom Øst- og Vestlandet i distriktet.

Vegetasjon: De høyeste områdene domineres av blokkmark og steinflyer uten særlig vegetasjon. Vegetasjonen består ellers i hovedsak av fattige risheier med blåbær, blålyng, krekling, stedvis noe dvergbjørk og skrubbær. I heiområder i lavere deler kommer i tillegg en del blokkebær, dvergbjørk og einerkjerr med noe lappvier og sølvvier. I snøleier vokser mengder av dvergtreet musøre, dverggråurt og moselyng, og langs fuktsigene er det mye av vanlige arter som bleikmyrklegg, stjernesildre, svarttopp og tepperot, stedvis også fjelltistel, snøull og torvull. Hist og her lokaliseres mindre engsamfunn med finnskjegg, fjelljamne, fjellmarikåpe, fjellsveve, fjelltimotei, fjellveronika, fjelløyentrøst, gulaks, harerug, musøre, perlevintergrønn, setergråurt og skogstjerne. Blokkmarker og dårlig utviklede rasmarker i den vestlige delen mot fylkesgrensa domineres ofte av blålyng, fjellburkne, fjellveronika, hestespreng og moselyng. I de frodigste rasmerkene er det noe frodigere med f.eks. bjønnskjegg, blåklokke, engsyre, finnskjegg, fjelltimotei, fjellveronika, fjelløyentrøst, geitrams, gulaks, harerug, myrfiol, musøre, perlevintergrønn, rosenrot, skogstorkenebb, stivstarr, svarttopp, sølvvier og trefingerurt. Det generelle inntrykket av vegetasjonen er at den er meget triviell og fattig.

Kulturpåvirkning: Gamle Strynefjellsvei løper langs sørsida av hele utredningsområdet. Ellers ble det registrert et fåtalls sauer på beite.

Artsfunn: Det er ikke grunnlag for å peke på spesielt interessante funn, men bare slå fast at artssammensetningen er representativ for fattigere fjellflora i regionen.

Verdisetting: Området blir verdisatt til lokalt viktig (men ikke etter metodikken i DN-håndboka), da det er et stort, intakt fjellområde uten tekniske inngrep ut over gamlevegen.

Skjøtsel og hensyn

Det beste for de biologiske verdiene er om område får skjøtte seg selv. Beiting på dagens nivå bør opprettholdes.

Figur 1. Området under toppen av Langvasseggje ser lovende ut på litt avstand, men er meget artsfattig.

Røykjeskålsvatnet
UTM (EUREF 89): MP 307 527
Høyde over havet: 740-900 m
Hovednaturtype: Skog
Naturtype: Gammelskog/urskog
Prioritet: A (svært viktig)
Mulige trusler: Hogst, tekniske inngrep
Undersøkt/kilder: 19.07.2007, DH, Gaarder m.fl. (2005)

Områdebeskrivelse

Generelt: Dette er en langstrakt furuskog som kler begge sider av Røykjeskålsvatnet innenfor Sota sæter. Alt areal med furuskog rundt vatnet har stor biologisk verdi.

Vegetasjon: Mange typer ble registrert, både i 2004 og 2007. I furuskogen gjelder dette lavfuruskog, røsslyng-blokkebærfuruskog og blåbærfuruskog, mens bjørkeskogen dels føres til lågurtskog og dels til høgstaude-storbregneskog. Overgangen mellom vegetasjonstypene er gradvis eller skarp alt etter eksponering og jordbunnsforhold. Lågurtsamfunn karakteriseres gjerne av arter som hengeaks, liljekonvall og lundrapp, høgstaudesamfunn har ofte kravfulle arter som kranskonvall, myskegras, turt og tyrihjelm.

Kulturpåvirkning: Spor etter tidligere hogst er synlig i form av stubber i sen nedbrytningsfase. Området beites i tillegg av storfe.

Artsfunn: Mest interessant er funn av rødlisteartene brudespore (hensynskrevende, NT) og kvitkurle (sårbar, VU), som begge vokser på nordsida av vegen inn til Mysubytta (MP 2907, 5236) i lågurtbjørkeskog. Her ble det også funnet grov nattfiol og skogmarihand. Kvitkurle er sjelden i Oppland, med svært få funn i nyere tid. Fra tidligere er det dessuten kjent ulvelav (NT) og brun kvitkjuke (NT). Feltarbeidet i 2007 ble gjennomført for tidlig til å fange opp f.eks. vedboende sopper knyttet til død ved av furu, men potensielt bør det forekomme en del slike ut over det som allerede er kjent. I 2007 ble det observert haukugle, i tillegg er rødstjert, svartspett og tretåspett kjent som hekkefugler tidligere. En sjelden art (for Sør-Norge) som lappmeis ble dessuten observert i hekketida på 1980-tallet (Bengtson & Sonerud 1994). Dette er en utpostlokalitet og suveren norsk vestgrense for arten.

Verdisetting: Området blir verdisatt til A (svært viktig) fordi det er et stort og intakt område med gammelskog/urskog og rødlistearter i flere artsgrupper. Det er sjelden man ser så velutviklede utforminger av gammelskog i dag av en viss størrelse som samtidig er intakt, dvs. uten nyere negative inngrep.

Skjøtsel og hensyn

Det beste er om område får skjøtte seg selv. Furu bør ikke hogges, og også dødt trevirke bør få ligge urørt av hensyn til potensiels forekommende rødlistede sopper. Furu bør derfor heller ikke brukes til brenning av bål. Beiting på dagens nivå må gjerne opprettholdes og er positiv.

Figur 2. Med en brysthøydiameter på over meteren, er dette furutreet representativt for de biologiske kvalitetene ved Røykjeskålvatnet.

Krosshøområdet
UTM (EUREF 89): MP 493 333
Høyde over havet: 960-1634 m
Hovednaturtype: Fjell
Naturtype: Kalkrike områder i fjellet
Prioritet: B (viktig)
Mulige trusler: Ingen kjente
Undersøkt/kilder: 18. og 19.07.2007, DH

Områdebeskrivelse

Generelt: Stort fjellområde på vestsida av Breidsætedalen mot fylkesgrensa til Sogn og Fjordane. Det meste av området har sur berggrunn med en fattig fjellflora, og undersøkelsene ble derfor etter hvert konsentrert til et område lengst øst i Dummdalen med rikere berggrunn.

Vegetasjon: Det meste av utredningsområdet består av sure og fattige bergarter med trivielle vegetasjonstyper som fattige risheier, fattige fuktsig, fattige vestvendte rasmarker og fattige engsamfunn. Det ble derfor ikke brukt mye tid her. I området lengst øst i Dummdalen, fra riksvegen og ca 1 km vestover er det kalkrik berggrunn, bl.a. med antydning til karstdannelser, underjordiske elver og små grotter. Her er det et begrenset areal med kalkrike fjellområder, bl.a. med noe reinrosehei og flekkvis også rikmyr.

Kulturpåvirkning: En kraftlinje og deler av gamlevegen ligger langs nedkanten av lia under Dumhøe, ellers beites det noe av sau. I tillegg er det opparbeidet enkelte turstier.

Artsfunn: Mest interessant er funn av de hensynskrevende (NT) rødlisteartene brudespore, issoleie og marinøkkel, som alle ble funnet sparsomt lengst øst i Dummdalen (MP 4959, 3330 for brudespore og marinøkkel). I tillegg ble det funnet en lang rekke kravfulle fjellplanter, som dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjellfiol, fjellsmelle, fjelltistel, flekkmure, grønneburkne, grønnskurlle, gulsildre, harerug, jåblom, reinrose, rynkevier, rødsildre, setermjelt, snøsøte, sotstarr, svartopp og vill-lin m.fl.

Verdisetting: Området blir verdisatt til B (viktig) fordi det er et kalkrikt område i fjellet, riktig nok med et begrenset areal, men med flere rødlistearter i lavere kategori.

Skjøtsel og hensyn

Det beste for de biologiske verdiene er om området får ligge urørt og skjøtte seg selv. Beiting på dagens nivå bør opprettholdes.

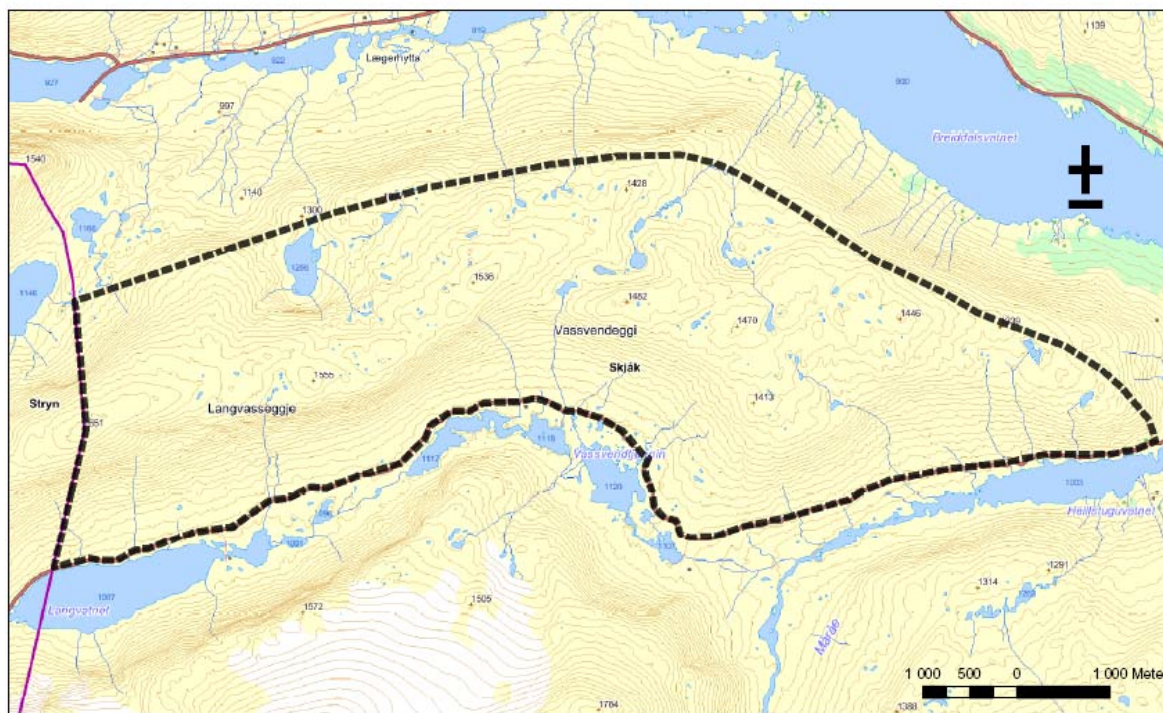
Figur 3. Marinøkkel er av av rødlisteartene i lavere kategori som ble funnet helt øst i Dummdalen.

Litteratur

- Bengtson, R. & Sonerud, G.A. 1994. Lappmeis *Parus cinctus*. S. 418-419 i : Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Gaarder, G., Grimstad, K.J., Holtan, D. & Larsen, B.H. 2005. Kartlegging av biologisk mangfold i utredningsområdet for vern i Breheimen – Mørkridsdalen, Oppland og Sogn og Fjordane. Miljøfaglig Utredning Rapport 2005: 13. 1-81 + vedlegg.
- Lutro, O. & Tveten, E. 1996. Geologisk kart over Norge, berggrunnskart Årdal. Norges geologiske undersøkelse.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

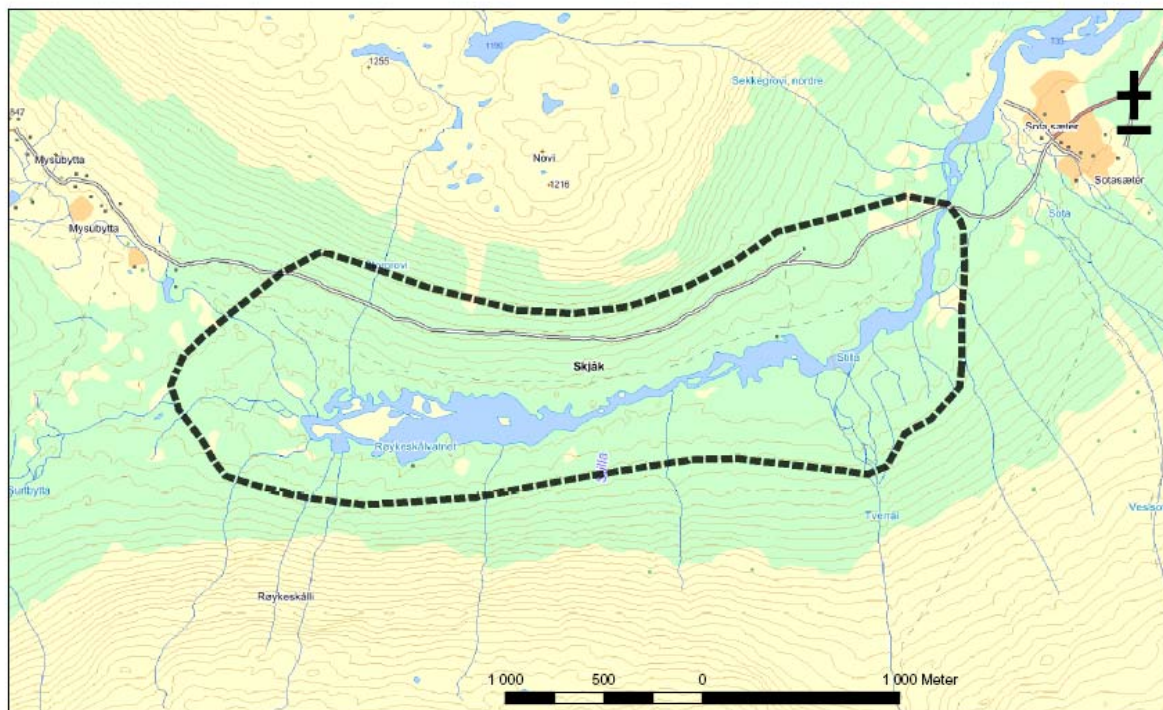
Vedlegg

Langvasseggi

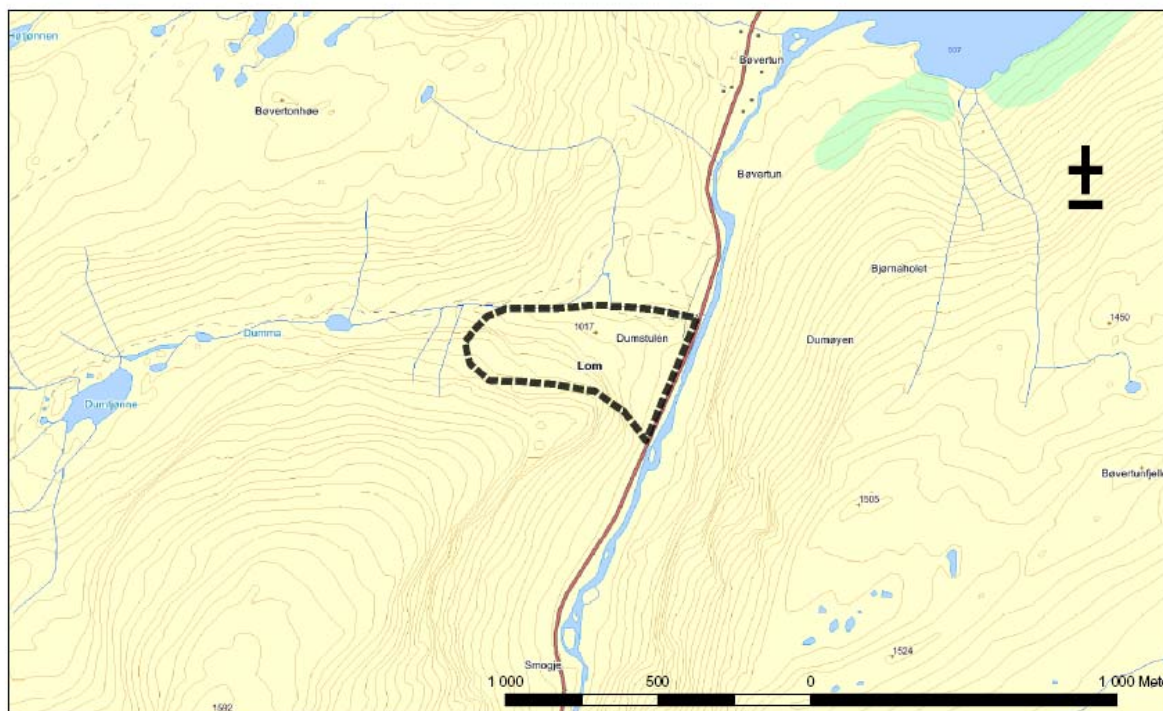
Figur 4. Avgrensningen viser utredningsområdet ved Langvasseggi og Vassvendeggi, hvor feltarbeidet ble konsentrert omkring de høyereliggende og bratte områdene i vestre halvdel av området.

Røykjeskålsvatnet

Figur 5. Avgrensningen viser forslag til grenser for naturreservat ved Røykjeskålsvatnet. Det vesentligste av biologiske verdier knyttet til furuskog er innenfor den striplede linjen.

Dumstulen

Figur 6. Området ved Dumstulen øst i Dummdalen har et mindre, kalkrikt fjellområde.